

*Ubijali ih kao zločince,
a oni su bili sveci*

fra **Julijan KOŽUL**

39 godina

župnik u Veljacima

Franjevačka hercegovačka provincija - Mostar

Rođen je 10. travnja 1906. u Ljutom Docu, od oca Jure i majke Kate, rođ. Čarić. Pučku školu završio je u rodnom mjestu, franjevačku klasičnu gimnaziju u Širokom Brijegu, a bogosloviju u Mostaru i Parizu. Za svećenika je zaređen 1932. u Mostaru. Bio je župnik u Seonici i Drinovcima, a od 1944. pa do svoje mučeničke smrti župnik je u Veljacima. Partizani su ga strijeljali 10. veljače 1945. u Ljubuškom, zajedno s fra Paškom Martincem i još 70-ak Hrvata.

Smrt fra Julijana Kožula, kao i smrt njegova kapelana fra Paška Martinca, može se i treba se protumačiti kao činjenica da su Hrvati katolici u Hercegovini izuzetno nacionalno i vjerski svjestan i duboko kršćanski odgojen dio hrvatskog naroda. Za to i takvo stanje dušmani Crkve, tj. komunisti optuživali su katoličke svećenike koji su, što je sigurno, imali veliki utjecaj na narod u Hercegovini. Titovi komunisti, nakon što su uz pomoć Rusa i Angloamerikanaca došli na vlast, odlučili su likvidirati sve one koji imaju utjecaj na narod, a nisu komunisti, što je u prvom redu bio katolički kler.

Početkom 1945. partizani su počeli osvajati, ili kako bi oni rekli "oslobađati" Hercegovinu. Formiran je pokrajinski oslobodilački komitet za zapadnu Hercegovinu koji je imao zadaću sastaviti listu sumnjivih i opasnih ljudi. Počela su masovna ubijanja svega što je hrvatsko i katoličko. Čistila su se sela i gradovi od Hrvata. Svećenici su bili prvi na udaru. Sastavljena je lista koja je kasnije dopunjena jednom novom naredbom iz veljače 1945., da se ubija sve redom bez obzira na listu.

Tako su i župnik fra Julijan Kožul i njegov kapelan fra Paško Martinac otjerani iz župnog stana. Bila su to dva izuzetno sveta i uzorna svećenika.

Partizani su ih strpali u ćeliju i tako je svetac sveca pripremao za mučeništvo. Bili su svjesni da svoje živote daju za svjedočanstva svoje ljubavi prema Isusu Kristu, Katoličkoj crkvi i hrvatskom narodu, a protiv najstrašnije nemani - bezbožnog komunizma, koji je odlučio uništiti

Katoličku crkvu i odnaroditi hrvatski puk Hercegovine. Na tome putu su im smetali svećenici.

Tijekom našega višegodišnjeg istraživačkog rada naišli smo i na nečaka pokojnog Julijana, Žarka Kožula, koji nam je dao sljedeću izjavu:

Pokojni fra Julijan mi je bio stric. Dobro ga znam. Mladu misu je imao 1932. godine u Ljutom Docu. Bio je župnik u Veljacima. Pok. fra Julijan je imao smisla za zidarske radove, a posebnu ljubav je imao prema konjima. Partizani su ih pogubili, bila je to jedna dalmatinska brigada, i morali su sami sebi iskopati grob...

Možemo li zamisliti dva mlada Božja bratra koji tamo u nekoj zabiti kopaju sebi grob? Što su tada osjećali? Što su mislili? Kako su proživljavali te posljednje trenutke života? Smrt, nasilna, nepravedna, nedužni ljudi umiru bez zvona, bez svjedoka, bez vjernika, oko njih samo podivljale nemani! Ubijaju ih kao da su najveći zločinci, a oni su bili sveci! Možda su ubojice i znale da oni nisu zločinci, ali su dobili naredbu da Komunistička partija gradi svijet bez Boga, Crkve i popa. Partija je kao nova religija odlučila da ti nedužni fratri trebaju biti likvidirani.

Izvori i literatura:

Danas, 18. 6. 1991., br. 487, str. 64-65.

Iskaz Žarka Kožula, Ljuti Dolac, 21. 3. 1993.

Nikić, dr. fra Andrija, *Hercegovački franjevački mučenici*, Mostar, 1992., str. 131.